

L'ENGINYER/A COM A INSTAL·LADOR/A

Quines són les principals actuacions d'un/a enginyer/a industrial en el camp de les instal·lacions?

Els enginyers industrials actuen en el camp de les instal·lacions principalment en dues funcions: com a projectistes i directors i com a instal·ladors.

La Llei catalana 9/2014, del 31 de juliol, de la seguretat industrial dels establiments, les instal·lacions i els productes, diferencia entre (art. 3):

“l) Tècnic competent: la persona física amb la titulació i les atribucions suficients per a desenvolupar les tasques d'autoria de projectes d'establiments, instal·lacions o productes i de direcció de llur execució establertes per aquesta llei.

m) Professional de la instal·lació: la persona física que intervé en la instal·lació, el manteniment, la reparació i l'operació d'instal·lacions i productes amb la competència professional necessària d'acord amb el que estableixen els reglaments tècnics de seguretat industrial corresponents i la resta de la normativa aplicable.”

Els enginyers industrials amb aquesta titulació i els seus coneixements poden ser directament tècnics competents en tot tipus d'instal·lacions (tasques de projecció, direcció i coordinació de seguretat i salut).

Un professional de l'enginyeria pot actuar directament com a instal·lador/a ?

No.

A nivell de coneixements, determinades titulacions d'enginyeria permeten acreditar la competència professional per actuar com a instal·lador/a, sense necessitat de cap formació addicional o examen.

Ara bé, els coneixements no són suficients. Per actuar com instal·lador/a cal o treballar en el marc d'una empresa instal·ladora, o, en el cas de professionals autònoms, constituir-se personalment com a empresa instal·ladora. En tots dos casos cal complir els mateixos requisits que exigeix la normativa (recursos materials, maquinària, pòlissa de responsabilitat civil, etc.).

Una persona física pot ser empresa instal·ladora ?

Sí. Pot ser empresa instal·ladora tant una persona física com una persona jurídica.

En el cas de persona física ha de ser un/a professional autònom/a donat d'alta com a instal·lador/a.

Un/a enginyer/a pot estar donat d'alta de manera simultània a l'epígraf d'enginyer/a i d'instal·lador/a?

Sí.

Si es tracta d'un/a instal·lador/a cal tenir en compte que l'enginyeria i la instal·lació són actuacions diferents per la qual cosa ha d'estar donat d'alta als dos epígrafs de l'IAE. L'alta a un sol epígraf no habilita per desenvolupar l'altra activitat.

En aquest cas, cal destacar que en el cas d'enginyer/a industrial no pot utilitzar la mutualitat alternativa per a l'actuació d'instal·lador/a. Per exercir aquesta actuació com a empresa instal·ladora cal estar donat d'alta en el règim d'autònoms de la seguretat social. La mutualitat alternativa només serveix per a l'exercici de la professió d'enginyer/a industrial.

Però dit això, cal tenir en compte que en alguns tipus d'instal·lacions, com per exemple, les contra incendis, existeixen dins l'empresa instal·ladores dues figures personals: el/la professional qualificat/da i el director/a tècnic/a.

Per exemple, en el Real Decreto 513/2017, de 22 de mayo, por el que se aprueba el Reglamento de instalaciones de protección contra incendios, s'estableix que aquestes empreses instal·ladores han de:

“Contar con el personal contratado necesario para realizar la actividad en condiciones de seguridad, en número suficiente y durante el tiempo necesario para atender las instalaciones que tengan contratadas, con un mínimo de:

a) Una persona técnica titulada universitaria con competencias específicas en la materia objeto del presente reglamento que será la persona responsable técnica de la empresa.

b) Una persona operaria cualificada para cada uno de los sistemas para los que está habilitada, o una misma persona operaria si esta está cualificada en todos los sistemas”.

En aquest cas, la persona tècnica titulada universitària que actua com a responsable tècnic de l'empresa no és “instal·lador/a” en sentit estricte i, per tant, no cal que estigui donada d'alta a l'epígraf d'IAE d'instal·lació. Si escau, pot mantenir l'IAE d'enginyeria industrial i la mutualitat alternativa dels enginyers. No cal donar-se d'alta a la Seguretat Social com a professional autònom.

Com es pot constituir un/a enginyer/a com a empresa instal·ladora ? Què és el RASIC?

La constitució com a empresa instal·ladora d'una persona física s'efectua mitjançant la presentació al Registre dels Agents de la Seguretat Industrial (RASIC) d'una declaració responsable on la persona manifesta que s'acompleixen els requisits preceptius d'acord amb l'àmbit on es desenvolupa l'actuació.

Només es podran inscriure al RASIC les empreses/persones jurídiques que tinguin la seva seu social a Catalunya o els autònoms/persones físiques empadronades a Catalunya.

https://empresa.gencat.cat/web/.content/17-seguretat-industrial/normativa/disposicions-generals/empreses-instal·ladores-mantenidores/Notes-informatives/20250205_Nota_informativa_criteris-inscripcio-RASIC_v3.pdf

La inscripció en el RASIC de Catalunya d'una empresa instal·ladora (i/o mantenidora) en un camp reglamentari atorga habilitació per a treballar a totes les comunitats autònomes.

Totes les empreses/persones jurídiques o els/les autònoms/persones físiques habilitades, sigui quina sigui la comunitat autònoma d'origen i habilitació, poden treballar i operar en qualsevol part del territori de l'Estat espanyol. Aquestes empreses es troben registrades en el Registro Integrado Industrial (RII), registre unificat de les empreses instal·ladores/mantenidores habilitades a l'Estat espanyol, mantingut i gestionat pel Ministerio de Industria.

El tràmit d'inscripció es pot efectuar telemàticament al web del canal empresa:

<https://canalempresa.gencat.cat/ca/integraciodepartamentaltramit/tramit/PerTemes/Empresa-instal·ladora-mantenidora-i-o-reparadora-dinstallacions-industrials>

Totes les empreses instal·ladores s'han d'inscriure al RASIC ?

En general, sí.

Només s'exclouen:

- Registre d'instal·lacions de raigs X per a usos mèdics i veterinaris
- Registre d'instal·ladors de telecomunicacions de Catalunya (RITC)
- Empreses instal·ladores i comprovadores del funcionament de dispositius de limitació de velocitat
- Centres tècnics de tacògrafs

Quins requisits s'han d'acomplir per a constituir-se com a empresa instal·ladora?

Depèn del sector on es vol desenvolupar l'activitat. No seran els mateixos, per exemple, en cas d'instal·lacions d'electricitat que d'equips a pressió.

En general:

- Disposar del personal mínim amb la competència professional necessària per desenvolupar la seva activitat.
- Tenir o disposar dels recursos materials, la maquinària i equipament que estableix la reglamentació tècnica de seguretat industrial.

- Tenir una pòlissa de responsabilitat o garantia equivalent que cobreixi els danys derivats de la seva activitat de la quantia que estableixi la reglamentació tècnica de seguretat industrial específica.

A la web del Canal Empresa es poden trobar els detalls per a cada tipus de sector a què es podria dedicar l'empresa instal·ladora.

- Empresa conservadora d'ascensors (RCAE)
- Empresa instal·ladora – conservadora de grues torre (RICGT)
- Empresa instal·ladora-conservadora de grues mòbils-autopropulsades (RECGA)
- Empresa instal·ladora de línies d'alta tensió
- Empresa instal·ladora de baixa tensió
- Empresa instal·ladora de gasos combustibles
- Empresa instal·ladora i mantenidora de sistemes de protecció contra incendis (RIPCI)
- Empresa instal·ladora de productes petrolífers
- Empresa instal·ladora i mantenidora d'instal·lacions tèrmiques en els edificis
- Empresa frigorista
- Empreses relacionades amb la instal·lació, manteniment, reparació i recàrrega d'equips a pressió

https://canalempresa.gencat.cat/ca/03_sectors_d_activitat/05_construccio_i_instal_lacions/04_instal_ladors/requisits-de-les-empreses-installadores/

Hi ha una habilitació professional específica per a les empreses instal·ladores de plaques solars?

No.

Per a poder instal·lar plaques solars fotovoltaïques cal disposar de l'habilitació professional com a empresa instal·ladora elèctrica de categoria especialista.

https://canalempresa.gencat.cat/ca/03_sectors_d_activitat/05_construccio_i_instal_lacions/04_instal_ladors/requisits-de-les-empreses-installadores/empresa-installadora-de-baixa-tensio/categoria-especialista/

Qui es considera personal mínim amb la competència professional necessària per desenvolupar l'activitat d'instal·lador/a?

Depèn del sector.

En alguns casos les mencions a les titulacions són genèriques, per exemple, per ser empresa conservadora d'ascensors (Real Decreto 355/2024) s'estableix que cal "un/a tècnic/a titulat/da universitari/ària amb competències específiques en la matèria."

En altres és més concret. Per exemple, en cas de grues-torre s'admeten com a responsables de les empreses instal·ladores "les titulacions universitàries que habiliten

per fer projectes i certificats finals d'obra: enginyeria industrial en totes les seves especialitats; enginyeria tècnica industrial en totes les seves especialitats; graus universitaris de l'àrea de coneixement de l'enginyeria que habilitin a la professió d'enginyer tècnic industrial i els màsters universitaris d'enginyeria que habilitin a la professió d'enginyer industrial així com altres titulacions establertes amb caràcter nacional.”

Es pot trobar informació de cada supòsit al web:

https://canalempresa.gencat.cat/ca/03_sectors_d_activitat/05_construccio_i_instal_lacions/04_instal_ladors/requisits-de-les-empreses-installadores/

Una empresa instal·ladora pot contractar a un/a professional autònom/a o necessàriament ha de tenir un contracte laboral?

Fins fa poc els tècnics que treballen a les empreses instal·ladores havien d'estar contractats laboralment i no es podia ser autònom/a i facturar a l'empresa, però actualment s'admet un/a professional en exercici lliure.

La modificació es va produir a partir del Real Decreto 770/2025, de 2 de septiembre, por el que se modifican diversas normas reglamentarias en materia de seguridad industrial en lo relativo al régimen de contratación de los profesionales habilitados, (BOE de 3 de setembre de 2025 i entrada en vigor el dia posterior) Aquesta norma estableix que aquest personal pot estar “contratado a través de cualquiera de las modalidades contractuales permitidas en derecho.».

https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2025-17507

Cal tenir en compte que aquest/a professional autònom/a haurà d'estar donat d'alta a l'epígraf d'instal·lador/a de l'IAE i cotitzar al Règim d'Autònoms de la Seguretat Social atès que la mutualitat alternativa només cobreix tasques d'enginyeria industrial, no d'instal·lació. Tampoc comptarà amb la cobertura de la pòlissa de responsabilitat civil professional que tenen contractades les institucions dels enginyers per a cobrir les activitats professionals d'enginyeria.

Quan l'empresa instal·ladora sigui una societat, qui ostenti la titulació que habiliti pot ser un/a soci/a?

Com a regla general, la voluntat del legislador és que sempre que l'empresa instal·ladora es trobi desenvolupant actuacions existeixi efectivament una persona amb competències per a desenvolupar l'actuació.

Abans de la publicació del Real Decreto 770/2025, de 2 de setembre, en alguns supòsits concrets (empreses instal·ladores o reparadores de productes petrolífers líquids, grues torres per a obres, baixa tensió, etc.) expressament s'indicava que “*Se considerará que también queda satisfecho el requisito de contar con un profesional habilitado en plantilla si se cumple alguna de las siguientes condiciones: 1.ª En el caso de las personas*

jurídicas, la cualificación individual, la ostente uno de los socios de la organización, siempre que trabaje para la empresa a jornada completa, o durante el horario de apertura de la misma.”

Aquesta disposició expressa ha desaparegut amb la reforma efectuada amb el Real Decreto 770/2025. Però, efectuada consulta a la Generalitat de Catalunya, en resposta no vinculant s'ha indicat que continua essent correcte que un/a soci/a sigui la persona amb competència professional necessària per desenvolupar l'activitat de l'empresa instal·ladora.

Cal identificar al RASIC la persona/nes amb competències professionals?

No.

D'acord amb la nota informativa de 24 de gener de 2024 de la Direcció General d'Indústria, *“l'empresa, mitjançant la presentació de la declaració responsable, manifesta que compleix amb les funcions i obligacions establertes a la reglamentació, i té l'obligació de demostrar la vinculació laboral dels tècnics/ques i professionals en cas de requeriment de l'òrgan competent en matèria”*

Per tant, només caldrà identificar-la si l'empresa fos requerida per a fer-ho.

<https://empresa.gencat.cat/web/.content/17-seguretat-industrial/normativa/disposicions-generals/empreses-instal·ladores-mantenidores/Notes-informatives/24-01-24-nota-informativa-eliminacio-relacio-tecnics-i-professionals-RASIC.pdf>

Dit això, tot i que no cal informar prèviament a l'Administració dels mitjans personals de l'empresa, en alguns formularis, sí s'exigeix que s'indiqui la persona física concreta que ha desenvolupat l'actuació (projecte, direcció i acabament, etc.)

Existeixen els carnets d'instal·lador/a ?

Des de l'any 2022 se n'han eliminat la majoria, però per a desenvolupar les instal·lacions se segueix exigint capacitat tècnica, la qual cosa es pot acreditar:

- Per una titulació que permet el reconeixement de manera directa (la qual cosa depèn del tipus d'instal·lació)
- Per superar els exàmens d'acreditació que realitza la Generalitat

Al web del canal empresa podeu veure per a cada tipus d'instal·lació la formació requerida.

https://canalempresa.gencat.cat/ca/03_sectors_d_activitat/05_construccio_i_instal·lacions/instal·ladors/

Actualment, els carnets professionals són certificats electrònics i només s'emeten per a empreses instal·ladores d'instal·lacions tèrmiques en edificis, per operadors/es de

grues (grues torre i grues mòbils autopropulsades) i per conductors/es de màquines en explotacions mineres (Competència de la Subdirecció General de Mines i Protecció Radiològica).

El certificat s'emet en dos formats, un en pdf, i un altre en un format compatible amb les diferents aplicacions de cartera virtual (wallet) per a mòbil i tauletes. També incorporen un codi QR que permet consultar si el carnet és vàlid o no.

El certificat es farà arribar a l'àrea privada de cada professional, juntament amb el certificat acreditatiu corresponent de compliment de requisits, i es podrà trobar a l'apartat de documentació de l'expedient.

Una societat professional d'enginyeria industrial pot també incloure en el seu objecte social actuar com a empresa instal·ladora ?

No.

Les societats professionals són un tipus de societat que es constitueixen per a l'exercici en comú d'una o diverses activitats professionals (l'enginyeria industrial, l'arquitectura, la medicina, l'advocacia, etc.).

D'acord amb l'article 2 de la Ley 2/2007, de 15 de marzo, de sociedades profesionales, en aquest tipus de societats professionals es poden compatibilitzar diferents activitats professionals, però no permet desenvolupar activitats professionals i no professionals a la vegada.

“Las sociedades profesionales únicamente podrán tener por objeto el ejercicio en común de actividades profesionales”

Atès que l'activitat d'instal·lació no es considera una activitat professional en els termes de l'esmentada Llei, una societat professional que té com a objecte social l'exercici d'enginyeria industrial no pot fer constar també en el seu objecte social que serà empresa instal·ladora.

La societat professional d'enginyeria pot elaborar projectes o dirigir instal·lacions de tot tipus, però no podrà ser a la vegada empresa instal·ladora i executar materialment les instal·lacions.

Quina responsabilitat assumeix el/la professional de l'empresa instal·ladora?

D'acord amb la Llei 9/2014, del 31 de juliol, de la seguretat industrial dels establiments, les instal·lacions i els productes *“1. Els agents que intervenen en la seguretat industrial, a banda de les responsabilitats establertes per la normativa específica aplicable, tenen les obligacions següents:*

...d) Els professionals de la instal·lació i les empreses que intervenen en la instal·lació, el manteniment, la reparació i l'operació d'instal·lacions i productes són responsables de complir les condicions de seguretat industrial legalment exigibles, les bones

pràctiques professionals generalment acceptades, els requisits i les obligacions establertes per la normativa, i també de presentar les declaracions responsables i tenir la documentació que siguin preceptives. En el cas que ho estableixi la normativa específica aplicable, també són responsables de fer revisions i verificacions d'instal·lacions o productes.”

Els enginyers industrials que desenvolupin actuacions en instal·lacions, sigui com a tècnics competents o com a instal·ladors, han d'assumir la responsabilitat que es deriva de la correcta execució de les seves funcions. En aquest punt cal tenir en compte els tipus de responsabilitat i terminis de prescripció que són objecte d'estudi detallat en un altre informe.

La pòlissa que tenen contractades les institucions dels enginyers per a cobrir la responsabilitat civil professional de les persones associades i/o col·legiades cobreix la tasca d'instal·lació ?

No.

La pòlissa cobreix la tasca de tècnic competent (projecció, direcció o coordinació de seguretat i salut de qualsevol tipus d'instal·lació), però es considera que la professió d'instal·lador/a no és la mateixa que la d'enginyer/a i, per tant, no compta amb la cobertura d'aquesta pòlissa.

Cal contractar una pòlissa específica per aquestes actuacions d'instal·lació amb els capitals mínims que es fixi per a cada tipus d'instal·lació.

La Mútua dels Enginyers compta amb productes adequats a aquestes necessitats i pot assessorar a les persones interessades. En podeu trobar informació al web:

<https://www.mutua-enginyers.com/en/empreses/assegurances-de-responsabilitat-civil/rc-constructors-i-instal-ladors>

Una empresa instal·ladora pot subcontractar alguns o tots els treballs d'instal·lació?

En aquest aspecte cal tenir en compte la Ley 32/2006, de 18 de octubre, reguladora de la subcontratación en el Sector de la Construcción atès que aquesta norma és aplicable per a treballs d'instal·lació.

Si es tracta d'un/a professional autònom/a que s'ha constituït com a empresa instal·ladora l'article 5.2.e d'aquesta norma estableix que “el trabajador autónomo no podrá subcontratar los trabajos a él encomendados ni a otras empresas subcontratistas ni a otros trabajadores autónomos”. Per tant, no seria possible la subcontractació.

Si es tracta d'una societat constituïda com a empresa instal·ladora, és possible subcontractar una part dels treballs, sempre que es respectin els nivells de subcontractació i la resta d'obligacions que imposa aquesta Llei.

<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2006-18205>

Ara bé, en cap cas l'empresa instal·ladora podrà subcontractar la totalitat dels treballs de la instal·lació. Així s'ha pronunciat la Direcció General de Treball en consulta DGT-SGON-247LB de 17 de setembre de 2007.

https://www.fempa.es/wp-content/uploads/oldfiles/File/PRL/CONSULTA%20ART_5_2_f.pdf

Maig de 2026